

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaş.

Anul VII.

Blaş 16 Octobre 1897.

Numărul 43.

Provisorul.

În 31 Decembre a. c. espiră cei 10 ani, pe cari s'a închiat convenţiunea vamală, cea de bancă şi cea privitoare la cota între Austria şi Ungaria. Tot la 10 ani convenţiunea este a se renoui. Aşa s'a prevedut acesta în pactul dualistic din 1867.

E sciut, că acum mai bine de un an obiectul preocupărilor principale ale politicianilor de din cóce şi de din colo de Laita îl formeză tocmai cestiunea aceasta a convenţiunii amintite. E sciut şi aceea, că pe când cei de din cóce stau pe lângă cota actuală de participare la cheltuelile comune, pe atunci cei de din colo doresc o schimbare a cotei, firesce în defavorul nostru. Parlamentul austriac a pretins o ridicare de vre o 10%, şi însu-şi ministrul president Badeni ca minimum al cotei ungare a ficsat 36% din 31·8%.

Între asemenea împrejurări convenţiunea nu s'a putut renoui. Amîndoué parlamentele au rămas intransigente.

Din starea asta de lucruri s'a ivit de la sine necesitatea de a crea o deslegare a cestiunii pe calea unei invoeli provisorie.

Necesitatea asta a provocat-o mai întâi parlamentul ungar prin abstrucţiunea inscenată la proiectul de lege despre introducerea curţilor cu juraţi.

A urmat apoi abstrucţiunea în parlamentul din Viena în urma ordi-

naţiunilor privitoare la folosirea limbilor în Boemia. Obstrucţiunea acesta nici până în ziua de azi n'a încetat.

Pedecile aceste au îndemnat guvernele din Pesta şi Viena, ca să propună parlamentelor un provisoriu, după care convenţiunile, a căror valoare espiră în 31 Decembre a. c., să se prolungescă pe timp de un an.

Proiectul de lege în direcţiunea acesta conceput l-au aşternut ambii presidenti de ministri parlamentelor din Viena şi Pesta în săptămâna acesta.

Acum dar e vorbă, ca valórea convenţiunii închiate la anul 1887 să se prolungescă pe un an, adecă până în 31 Decembre 1898. Proiectul acesta trebuie deci să se ridice la valóre de lege până în 31 Decembre a. c., de óre ce la cas contrar, fiind convenţiunea abzisă, la 12 óre din nóptea zilei 31 Decembre 1897 spre 1 Ianuarie 1898 lângă Laita vor trebui ridicate rampele de vamă, şi în 1 Ianuarie 1898 va trebui să-şi începă funcţiunea sa banca ungară de stat.

Din aceste puţine cuvinte cetitorii vor vedé, cât de seriosă e situaţia creată prin eventuala denegare ori neresolvare a provisorului prezentat de ambele guverne.

Este probabil, că în parlamentul din Pesta nu va întimpina nici o greutate mai mare acceptarea proiectului de provisoriu. Parlamentul din Pesta acum după vestitul tost al împératului Wilhelm de o dată s'a cumiñit şi prin

primirea tuturor proiectelor guvernului vré să dea o dovadă de maturitate, ca să vadă lumea, că centrul de gravitaţiune a politicii din monarhia noastră s'a aşedat definitiv în Pesta.

Mai posomorită apare înse perspectiva, dacă vom arunca privirea din colo de Laita. Acolo situaţia parlamentară e fórté încurcată, şi de loc nu se póte zice cu siguritate, că pertractarea provisorului se va puté efectui până în 31 Decembre.

Ce e drept, în zilele din urmă s'au ivit semne, că opoziţia din Reichsrath ar fi pe calea de a se dismembra. Schönerer, cel mai înversunat duşman al guvernului, s'a dus pe concediú, ér colegul său Iro şi-a depus mandatul.

Cu tóte aceste înse e de temut, că alţii vor intra în opoziţie, când va fi vorbă despre provisoriu. Ast fel Lueger a declarat, că partidul dînsului va face opoziţie proiectului de lege despre provisoriu.

Ce va fi înse atunci, dacă parlamentul austriac ar respinge provisorul? ori cel puţin n'ar termina cu deliberarea sa asupra numitului proiect până la 31 Decemvre?

E adevérat, că §. 14 din constituţia austriacă dispune, că dacă corpurile legiuitoare din ori ce motiv ar fi impedeate în lucrare, guvernul póte să dispună pe calea de ordonanţe în restimp de trei luni, dator fiind a supune decisiunile sale deliberărilor ulterioare ale corpurilor legiuitoare. Numai cât nécasul

Feuilleton.

Relaţiunile eclesiastice ale Românilor din Ungaria şi Transilvania în vécul al XV-lea.

(Continuare.)

2) Sinodul din Basilea (1431—1442) era convocat cu acel scop principal, ca să se realizeze unirea schismaticilor. Şi ca acelora să le înlesnescă venirea la Sinod, s'a ordonat, ca după beneficii eclesiastice să se solvécă decime. Ca colector al decimelor pentru Ungaria a fost designat Petru de Vep canonic de Orade.

Sub durata şi înainte de terminarea sinodului numit, adecă la 1433, în părţile bânăţene de azi şi în districtul Haşegului dăm de urmele propagării s. uniri.

A nume: Pe cum deja la 1374 s'a dat acea facultate ordului Minoritilor, ca în părţile Şebeşului. „versus maiorem Valachiam“ să póta zidi mănăstiri şi să păstoréscă pe Români unii: așa la 1433 pontificele Eugeniu IV. confirmând privilegiile acelor călugări, le concede, ca în locurile Kewi, Orsva, Kevesd,

Chery, Sebes şi Haczak supuse ţerii lui Sigismund, şi unde sînt mulţi eretici şi schismatici, şi poporul nu are cunoscînţa adevérată a lui Dumnezeu, spre a uni acel popor ei să póta construi locuinţe privilegiate. ba în acele locuri, cari mai bine de 2 zile ar fi depărtate de la scaunul episcopesc, să póta împlini chiar şi funcţiuni episcopesci. ¹⁾

Cum se zice în epistola pontificală, dispunetiunea acesta s'a estradat la rugurea regelui Sigismund. Şi óre pentru ce? Probabil din acea causă, că după ce în an. 1432 principele Vlad cu Români şi Turci a nimicit ordul teutonic colonisat în Severin şi în părţile adnexe, şi prin ce în acele părţi s'a fost micşorat puterea şi influinţa catolicismului, acum acea influinţă prin activitatea Minoritilor éráşî să se reabiliteze.

3) Pe urma decretului sinodului din Basilea pentru estirparea ereselor şi convertirea schismaticilor s'a fost esmis Minoritul Iacob Prenestens de Monte Brandino, numit şi de Marcha.

Acesta a peragrat şi străbătut mai tóte părţile locuite de Români şi de alte popóre de rit oriental nisuindu-se, ca parte prin predicii

¹⁾ Dat. Romae, Pridie Cal. Octobris 1433.

missionare, parte şi cu forţa de incuisitor să întórcă pe eretici şi schismatici.

Acest missionar la 1436, deci drept înainte de réscólaţéranilor, petrecea în diecesele Orădií, Transilvaniei, Cianadului şi Colocéi.

Între meritele aceluí missionar se numérá, că prin activitatea lui mai bine de 55 mií de eretici asociaţi cu schismatici s'au adus la credinţa cea adevérată. ¹⁾

4) În sinodul din Florenţa (1439) s'a închiat unirea bisericii orientale cu cea apusană. De şi unirea acesta solicitată de amîndoué părţile a fost acceptată atât de puterea eclesiastică cât şi de cea civilă din imperiul bizantin, desvoltarea şi consolidarea sperată n'a avut-o nici în imperiul bizantin, nici în alte ţeri locuite de popóre de rit oriental.

Pe noi ne intereséză Ungaria şi Transilvania, şi așa avem să cercăm, că avut-a rezultat şi în ce mésură unirea aceea între Români şi între alte popóre de rit oriental din acele ţeri?

Documente lámurite ne lipsesc, ca la

¹⁾ Epist. Episcopi Ioan. V. Corchulai din Orade de dto 1. Dec. 1436; Archiep. din Strigon de dto Feria 6 ante domin. sec. adventus 1436.

se află în cestiunea, ôre paragraful acesta pôte-se interpreta și despre afacerile comune ori döră numai despre afacerile interne ale Austriei? Interpretarea asta până acum nu s'a făcut, pentru că lipsă nu era. Acum înse va trebui să se facă, și asta nu va merge așa pe ușor, cum s'ar crede.

Ar mai fi încă un mod de rezolvare, a nune — decisiunea Domnitorului. Modalitatea asta încă e prevădută în pactul dualistic. Dar Maiestatea Sa nu vre să se folosescă de acest drept, și nici nu se pôte folosi fără a provoca de o parte ori de cealaltă o mare agitație și o viuă nemulțămire.

Dacă deci Maiestatea Sa nu va voi a se folosi de dreptul său, dacă §. 14 nu se va puté interpreta și despre afacerile comune, dacă în fine parlamentul austriac nu va primi până în 31 Decembre a. c. provisoriu, atunci va urma desfacerea uniunii vamale, înființarea băncii ungare de stat, și mai pe sus de tôte încetarea comunității în reprezentarea comună a monarhiei în a fară, va urma adevă: — uniunea personală.

Ce crisă ar însemna această în viața întregă a monarhiei nôstre, credem, că pricepe ori cine.

Tocmai de aceea merite tötă atențiunea nôstră desfășurarea lucrurilor în viitorul cel mai apropiat.

Cui să-i cređi? — „Telegraful Roman“ abia lasă, să trecă număr, în care să nu cerce a discredita sfinta unire repeșind până la grătă, că ea ar fi fost identică cu vindarea individualității naționale a Românilor.

Acuma vine „Alkotmány“ și în numărul său din 10 a. c. ne aruncă în față învinuirea chiar contrară. Corespondentul lui din Bucuresci îi scrie adevă cu inscripția „România și cestiunea transilvană“ următoarele:

„Bucuresci 10 Octobree.

„Mai de curând, de când visita regelui românesc și evenimentele ivite în urma ei au făcut din nou actuală așa numita cestiune română, — zilnic cetese din nou în foile unghuresci lucruri care de care mai șode despre raporturile românesce. În versuri, în prosă, în articoli primii și în foisoră, în raporturi senzaționale trimise de raportori, cari au alergat prin Bucuresci, s'a ocupat presa unghurescă de raportul vecinilor din România față cu noi și de situația politică din România.

„A predominat în articoli aceștia glasul acela superficial, ușuratic și încređut, în care partea cea mai mare a presei unghuresce a scris de la început despre cestiunea această, și care glas oferesce dovadă nouă despre aceea, că la noi nici chiar presa de altminteră deplin serioasă și onorabilă nu e în stare a cuprinde momentositatea acestei cestiuni, și abia sînt între ômenii presei și ai politiciii vre o căți va, cari vęd, că e de lipsă, ca raporturile vecinului regat român să le facă obiectul unui studiu temeinic și serios.

„Și totuși pôte că nu e de tot indiferent pentru noi, că ce se întâmplă acolo dincolo de Carpați, în regatul acela mic, care se desvöltă puternic, care are două milioane și jumătate de rudenii de rasă locuitori în statul nostru, cari în mare parte sînt pătrunși de dorința de a se împreuna cu România, în tocmai pe cum așa zicënd în tôte straturile locuitorilor României e idealul național silința spre formarea unei „Dacii moderne“ mari, cărei

Dacii moderne i-ar fi parte întregitôre pămîntul unghuresc de la Carpați și până la Tisa.

„Să nu ne amăgim noi pe noi înși-ne, acesta astăzi e lucru adevărat. Asta e, ceea ce ômenii în România o numesc „cestiune transilvană“. Începënd din 1754, când s'a întemeiat seminariul clerical greco-catolic din Blaș, și au descoperit acolo Daco-România, cestiunea această arde și ferbe neîncetat. „Supplex libellus Valachorum“, strămoșul faimosului memorandum, aci s'a gătit și de aci a ajuns prin Viena în dieta transilvană din 1791. Cartea lui Petru Maior de Dicio-S. Mărtin, carea a apărut în 1812 în Buda din tipografia universității, și a cărei titlu este „Pentru începutul Românilor în Dacia“, a făcut să crească mare între Români aceea, ce au început preoții din Blaș. Poeți, scriitori, politicieni au cetit cu sete cartea această și cu foc febril au propagat cartea și fabulele ei, cari pe atunci se primiau cu bună credință. Fabulele acestea s'au făcut în poporul românesc o adevărată mărturisire de credință și au produs o literatură visătoare, a cărei cultivații erau amețiti de mărimea romană, ce o cetiau din cartea lui Maior.

„Febrilitatea această a cuprins și pe erudiții, și în cele două principate, pe cum și între Români pămîntului unghuresc pe basa cărții lui Maior cântă, scriu și vorbesc națiunii sale toți poeții, istoriografi, erudiții, oratorii despre Roma și despre împăratul Traian.

„Aceștia sînt temele, în cari se cufundă acolo poetul. Alessandri, Vulcan, Haralamb Grandea, Heliade Radulescu, Mărginean, Densușan, toți cântă tot despre acest lucru.

„Cogălnicean, Laurian, Xenopol, Hajdeu și Maniu scriu istoria pe baza această. Vișarea și silința politicianilor, celor ce au

acastă întrebare pusă să se pötă da răspuns chiar și detaiat.

Considerând înse, că unirea și în Moldova se acceptază, ără în Țara românescă Episcopia Severinului începe o activitate nouă, s'ar puté conchide, că nici popôrele de rit oriental din țerile Ungariei și Transilvaniei n'au rămas străine de acea unire.

La început înse rezultatul propagării n'a putut să fie mare, pentru că raporturile politice interne ale Ungariei decurse până câtră 1444 erau de tot nefavoritôre pentru o atare propagare.

Din timpul acela înse, când guvernarea țerii ajunse în mâna vestitului Român și credincios zelant Ioan Hunyadi, în lățirea unirii încă se începe o activitate deosebită așa, în cât se pôte zice, că nisuița de a uni popôrele de rit oriental desfășurată sub I. Hunyadi până la finea vécului al 17-lea este și cea din urmă. Pentru că în vécul al 16-lea și în al 17-lea nu mai este vorbă de unirea Românilor cu biserica Romei, ci despre unirea respective nimicirea totală a caracterului catolicității și a independenței acelei biserici prin sectele deosebite ale protestantismului.

După ocuparea Constantinopolei prin Turci (1453) scaunul apostolic al Romei cu tot adinsul s'a nisuit, ca să îndemne puterile lumesci creștine la susceperea unui rășboi cruciat în contra Turcilor.

Spre ducerea în deplinire a acelei nisuițe în Germania și Ungaria a trimis pe renumitul missionar Franciscan Ioan Capistran. Acesta nu numai că a predicat rășboi cruciat, ci cu zel extraordinar propaga unirea credinței mai ales în Ungaria, Transilvania, Moldova, Muntenia, chiar și în Rusia.

Despre activitatea acestui missionar între Români din Ungaria și Transilvania se scie, că dînsul a străbătut cetățile de frunte și așa zicënd

mai tôte locurile locuite de masă compactă a poporului român, mai ales în Transilvania și în părțile banatice de azi, predicând și propagând unirea bisericescă. ¹⁾ În special:

a) După dieta din Buda (1455) mai întâiu a venit la Temišora, de unde la invitarea Lipovenilor de dto feria Sabbathi ante festum S. Matthaei Ap. 1455 a trecut și la Lipova. Istoricul Wadding scrie, că atât în aceste două cetăți, cât și în alte orașe și opide „ingentem collegit messem volachorum schismaticorum“ reducëndu-i la credință.

Adauge apoi, că după ce cu auctoritate regescă acei schismatici au fost lipsiți de Archidiaconul român Petru și de alți pseudo-presbiteri, grijea pastorală preste gîntea aceea numărôsă o a concredut călugărilor și preoților dispuși prin orase și municipii pentru întorcerea aceluși popor. ²⁾

¹⁾ În 21 Martie și 6 Octobree 1447 a fost în Temišora, în 15 Iul. 1448 în Morșina (lângă Făget), în 18 Febr. 1448 și 30 Oct. 1455 în Caransebeș, în 19 Febr. 1456 în Bistrița, în 1455 în Lipova, când cu d. 7 Dec. 1455 și 16 Ian. 1456 legatul papal îl invită la dieta din Buda, Capistran era în Transilvania predicând unirea.

²⁾ Licet mariti vota, precesque eo tendebant, ut communi obviaretur malo et Budam ad procerum conventum Capistranus properaret, tamen conjux Hunyadis Elisabetha, nobilissima aeque ac piissima foemina urgentissimis literis, multiplicatisque nunciis impatentia foemina rogabat, ut Hunyadum se conferret, nurum, Ciliae comitis filiam, speciosissimam adolescentulam a pestifera febra curaturus, eamque in eo se reposuisse spem affirmat, quod etsi nurus moreretur, et terrae commendaretur, eam sibi potuisse ex tumulo vivam restituere. Sed eo ire non potuit, Budam tot litteris Regis et Gubernatoris missisque, qui prope rantem ugerent, viris primariis, advocatus. Absoluto coetu, Temesvarium et Lippam abiit, ubi ingentem collegit messem Volachorum schismaticorum, quos ibidem et in propinquis urbibus et oppidis ad fidem reduxit, ab eorum consortio auctoritate regia ablegatis

Cât de mulți schismatici au fost pe atunci numai în Lipova, se cunoșce din epistola Lipovenilor mai sus citată, subscrisă de jude și 12 jurați, ceterique cives et hospites de Lippa, și dusă prin parocul locului la Capistran în Temišora, căci în aceea se zice, că „in medio nostri multi pagani, schismatici et infideles existunt“, cari prin predicarea lui Capistran s'ar puté întorce la credință. ¹⁾

(Va urma.)

Petro Archidiacono Volacho et pseudopresbyteris, qui neque baptismum neque dogma admittēbant Romanum, numerosamque hanc gentem imple seducebant. Multas circa horum et Petri Vaywodae seu praesidis Moldaviae conversionem invenio ad eum missas epistolas a religiosi et catholicis presbyteris, quos infidae gentis conversioni per oppida et municipia disposuit. Quanto desiderio Lippenses ejus praestolati sint adventum ex his litteris constat. (Urmăz epistola.)

¹⁾ Reverendissimo in Christo Patri Domino Ioanni de Capistrano Domino et Patri honorando. Orationes in Domino debitas pro vestra salute et vita Rssme in Christo Pater et Domine noster honorande. Quia his diebus certissime audivimus, ut venerabilis V. P. ad oppidum Themesvar pergere, et nos quasi exules a praedicatione ipsius V. P. relinquere praetendat; tamen nos adventum V. P. laetanter animo exultanti expectavimus, tamquam patris nostri honorandissimi, possumusque notificare eidem V. P. quomodo in medio nostro multi pagani, schismatici et increduli existunt, quos ipsa Vestra P. potest ad fidem convertere, licet nos universaliter personali praesentia ad V. P. ire non postpedimus, et ire non omitterimus, sed tamen ipsos incredulos nobiscum ducere non possumus, quos nos ad fidem Christianitatis converti optavimus et sermonem ejusdem V. P. audire desideravimus. Ideo precamur pro deo ipsam V. P. quatenus dignetur V. P. in medium nostri venire, quoniam V. P. poterit nobis praebere auxilium salutiferum; ecce enim his praesentibus honorabilem Dominum plebanum ad V. P. duximus destinandum, ejus dictis et relatis fidem adhibeat credentiae, tamquam si os coram V. P. essemus vobiscum colloquituri. Scripta Lippae feria Sabbathi ante festum S. Matthaei Apostoli anno 1455. Judex et duodecim jurati, caeterique cives et universi hospites de Lippa.

erescut în școlă acésta, putut-a ea ôre să fie alta de cât redobândirea țărilor străbune pierdute și restaurarea Daciei mari? Când cele două principate sub *Ouza* s'au împreunat, și s'a născut România, „Țara românească“, atuncia acolo dincolo a fost deja tendență fațise cuprinderea părților ardelen. *Brătianu*, agentul principelui *Cuza*, a declarat pe față înaintea lui *Cavour*, că ei nu pot renunța la posederea *Ardealului*, căci au promis fraților săi celor de preste *Carpați* spriginul său, érá dreptul istoric, la care se provôcă *Magiarii*, e simplaminte ridicol.

„Mai apoi, după ce în urma formării norocoșe a raporturilor România din Țara românească s'a făcut regat, recucerirea Daciei mari s'a propagat în dimensiuni încă și mai mari printre Români, acuma s'au gătit deja carte de ale *Daciei moderne* celei mari, studenții mici și mari de pe acestea și din istoria lui *Hajdeu* au supt în sine mărimea romană și ura asupra *Ungurimii*. Așa s'a născut *Liga*, așa s'au sculat în număr tot mai mare agitatorii la noi, și așa a crescut mare cestiune românească în România și între compatrioții nostri români.

„Nu e opera câtorva agitatori, nu e uneltă politică ori diplomatică cestiunea românească, de care partidele se folosesc ca de armă una împotriva celei alalte, ci o aspirațiune politică seculară a părții celei mari dintre toți Români, carea a făcut-o mare formarea norocoșă a raporturilor.

„Numai în timpul cel mai nou s'au găsit în România atari bărbați aleși, trezi și cu pricepere adâncă, cari în frunte cu regele *Carol* au cunoscut firea primejdioasă a acestei aspirațiunii politice aventuriöse și au cunoscut aceea, că pe sama *României* lucrul cel mai de folos e aliarea cu *Ungaria*.

„Aceștia se silesc a valora convicțiua sa. Presa noastră și cercurile noastre hotărîtore au deci acuma datorința de a sprigini cu serioșitate și devotare deplină silința acésta, căci nici noi nu putem, să negăm, că față cu curentul rusesc România ne este aliatul cel mai firesc.“

Ast fel scrie catolicul (?) „*Alkotmány*“.

Cui să-i credem deci, „*Telegrafului roman*“ ori lui „*Alkotmány*“? Le facem pe plac la amândoi și le credem la amândoi. „*Telegrafului roman*“ îi credem bucuroși, că noi fiii sfinței uniri sîntem catolici mai credincioși de cât *Ungurii* catolici, ér lui „*Alkotmány*“ îi credem tot așa de bucuroși, că sfința unire nutrește în fiii săi o iubire mai mare de neam, de cum o face acésta așa numitul „ortodoxism“.

Revistă bisericăscă.

Din Patrie.

Congresul mitropoliei gr. or. române s'a deschis la 13 a c. prin mitropolitul *Miron Romanul*.

Patriarhul Brancovici a conchemat în 9 a c. pe fruntașii *Sérbilor* la o conferință în *Carloveș* spre a se consulta asupra aplanării diferențelor în cestiunea congresului bisericesc. Conferința a hotărît, să aperse independența bisericii pe baza articolului de lege IX din 1868 respective a legii croate din 14 Maiu 1887. Pentru

studiarea cestiunilor organizării interne, cu privire la cari nu s'a ajuns la înțelegere deplină, conferința a esmis o comisiune.

Roma.

Biserica nu are de a suferi persecuțiuni numai din partea liberalilor ultraiști, ci împins de aceștia acum dá ordinațiuni de persecutare și moderatul *Rudini*. El a dat de curênd prefectilor cincî circulare contrare bisericii. Într'insele zice, că dînsul de mult urmărește mișcarea partidului clerical, care mișcare o consideră de inimică statului și periculoasă; deci provôcă pe prefecti, să fie cu deosebită atențiune la activitatea reuniunilor clericale, și cât ce s'ar părê, că ele urmăresc vre un scop ostil statului, să purcêdă în contra lor ca și în contra reuniunilor socialiste și anarchiste. Mai de parte aduce a minte auctorităților, că adunările, ce se țin în biserică, fără ca să albă caracter exclusiv religios, să le disciplineze după legile polițiale. Pe basa acestor ordinațiuni, cari inaugurează o nouă érá de persecuțiune, auctoritățile au și oprit adunările, ce erau să se țină în zilele trecute în bisericile parohiale din *Brescia* și *Florența*.

„*Osservatore Romano*“ reflectând la ordinațiunile lui *Rudini* négă, că reuniunile catolice ar urmări scopuri inimice statului; și apoi dacă ar chiar urmări, ôre nu le-ar sci ascunde de prefecti? Deci au fost superflue ordinațiunile. Prin oprirea de a se ținé în biserică adunări, ce nu au caracter curat religios, ministrul a reflectat la congresele catolice; dară și acestea se pot ținé cu ușile închise și considera de adunări private, unde nu are drept de intrare poliția. Apoi în sensul legilor italiene bisericile, — cu excepțiunea celor declarate de monumente naționale, — se consideră ca proprietate a episcopilor și parochilor.

După feriile de tómnă *Sfinția Sa* în 14 a c. a dat prima audiență mare. La s. liturgie celebrată în capela *Sixină* de câtră *Papa*, care e deplin sănătos, au asistat 500 de peregrini, între cari 160 au fost *Irlandezi*.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința de *Luni* a dietei presidentul a dat espresiune durerii pentru mórtea deputatului *Hélf Ignác*. — Apoi s'au primit proiectele de legi referitoare la construirea alor trei căi ferate vicinale.

În ședința de *Martî* ministrul president *br. Bánffy* a raportat, că comisiunile pentru cuotă nu au putut ajunge la înțelegere. Tot o dată a prezentat proiectul de lege, prin care cere, ca transacțiunea cu *Austria*, care espiră cu 31 Dec. 1897, să se prolungescă încă pe un an.

În ședința de *Mercuri* a dietei deputatul popular *Molnár* considerând miseria agricolă a propus, să se îndrumeze guvernul a presenta un proiect de lege

pentru ajutorarea celor lipsiți. — Ministrul de agricultură *Darányi* a zis, că guvernul s'a îngrijit deja de ușorarea poporului agricol. În mai multe locuri s'a dispus, să se amâne scóterea pretensiunilor erariale. Suma relaxării de dare în anul acesta se urcă la 413,000 fl. Guvernul a împărțit 30,000 de măși metrice de sêmînță. În ținuturile mai greu lovite, mai ales între coloniile de *Ciangăi*, s'au distribuit gratis 5709 m. m. de sêmînță. Guvernul s'a îngrijit, ca cei neocupați să capete de lucru, dară voesce a preveni deșteptarea speranței, că la noi ar puté trăi cine va fără lucru; pentru aceea cere, să se respingă propunerea lui *Molnár*. — Majoritatea a implinit dorința ministrului.

Austria.

Propunerea baronului *Dipauli*, pentru ca să se aducă o lege referitoare la cestiunea limbii în viața de stat, era să provôce scisiune în sinul majorității. Vorbirea ținută de *br. Dipauli* în adunarea generală a reuniunii populare catolice ținută în 11 a c. în *Linz* a împraștiat ori ce nedumerire. *Br. Dipauli* conducătorul partidului popular catolic a zis, că propunerea țintesce la restabilirea păcii. Dacă se regulază deplin prin lege cestiunea de limbă și naționalitate, atunci ordinațiunile ministeriale, cari au provocat atâta resens la *Germani*, cad de sine. „Cehii sînt azi în *Austria* o națiune cu mult mai însemnată, de cât să se pótă ignora. Eú o spun franc. Chiar așa de puțin se pôte governa în *Austria* în contra *Germanilor*, pe cât de puțin se pôte governa în contra *Slavilor*. În *Austria* simplu trebuie să se guverneze drept. Acésta a fost politica nefericită a fericitei partide fidele constituției, că *Germanii* liberali au cređut atunci a strivi la pãrete pe *Slavi*. Aceea a fost politica, care prin apăsare a provocat reacțiune, politica, care a dus la desvoltare sentimentul național, politica, care s'a rësbunat însă-și, de ôre ce *Germanii* spre a-și afirma egemonia au fost siliți, să lase necompletă propria constituție, căci sciaú, că prin întregirea constituției *Slavii* câștigă însemnatate. Acésta a fost nenorocirea și față de *Ungaria*. Chiar prin acésta politică a crescut preponderanța *Ungariei*, multă vreme numai în scopul de a susține egemonia *Germanilor*.“ Discursul obiectiv al lui *Dipauli* a îmblândit și pe *Cehii* aceia, cari îi erau contrari.

Joi au ajuns la desbatere trei propuneri de urgență ale opoziției. Prin ele se pretinde: 1) Punerea sub acasă a ministrului president *Badeni* pentru ordinațiunile secrete, ce le-a dat în cauza controlării adunărilor politice; 2) punerea sub acasă a contelui *Badeni* pentru cele întimplate la *Eger*, unde poliția a împraștiat pe demonstrații liberali; și 3) punerea sub acasă a tuturor ministrilor, cari au subscris ordinațiunile în cestiunea limbii.

Spania.

Guvernul spaniol s'a convins în fine, că nici blândéța și indulgența generalului.

Martinez Campos, nici asprimea fără margini a succesului său Weyler, care purta războiul de exterminare, nu au putut stinge revoluțiunea din Cuba. Acum merge ca general suprem în Cuba Blanco. El duce cu sine consilieri noi, și pe cum se vorbește, mai duce și autonomia Cubei. Cu acesta din urmă poate că generalul Blanco va desarma pe insurgenți și va restabili liniștea de mult dorită. Se vede, că cabinetul actual, recercat și de Statele unite, a mai lăsat din ambițiune și dă locuitorilor din Cuba autonomie înainte de ce ei ar depune armele.

Turcia.

Pentru pacificarea Cretei Pôrta propune marilor puteri, să se desarmeze atât creștinii cât și Mohamedanii de către trupele turcesci, cari ar fi, să se înmulțescă pe insulă. Cu trupele turcesci să coopereze și trupe internaționale, toate sub comanda vre unui european în serviciul Turciei. Mai de parte sultanul să denumescă un guvernator, și în fine să se înființeze un corp de gendarmerie.

Atașajii militari ai puterilor au să plece fără amânare spre a regula în Tesalia confiniile dintre Turcia și Grecia.

O luptă pentru neatfirnarea bisericii.

(Continuare.)

Guvernul se afla la culmea puterii sale. Jur împrejur era pace în străinătate, er în țară influința guvernului era mai puternică de cât ori când mai înainte. Guvernul dispunea de o oște puternică, de un parlament supus, de o presă servilă, era ceta cea mică a catolicilor era neîncetat amenințată de cutropire din partea oștii Kulturkampfului compuse din protestanți, liber-cugetători, francmasoni, Jidovi, Grunderi și șarlatani de tot felul și din plebea, ce striga la poruncă.

Dară devisa cetei catolice era: „Cu Dumnezeu pentru bunul nostru drept!“ și cu devisa acesta porni ea în luptă, și fiesce care rană, ce o primia, făcea numai, să-i crească curajul.

Ministrul cultelor publică întâiu și mai întâiu ordinațiunii referitoare la executarea singuraticelor legi de Maiu. Ordinațiunile acestea pretindeau executarea cea mai severă a legilor. Ast fel sperau, că episcopii nu vor avé încetrău și în chip faptic se vor supune.

Seminarele de băeți erau osindite la mörte. Seminarele clericale se închiseră, fiind că episcopii protestară în contra inspecțiunii din partea statului. Ministrul cultelor publică o dispoziție amănunțită referitoare la așa numitul „Kulturexamen“. Fiind că profesorii „catolici vechi“ nu încetară a ține prelecții, ascultătorii părăsiră salele de prelecții de la facultățile teologice. O parte a candidaților de preoție studia la institute a fară de Prusia, mai ales în Bavaria, și acolo făceau ei și cursul practic în seminarele clericale. Mulți preoți noi rămăneau acolo, alții se duceau în Anglia, Holanda și Belgiu. Bismarck reuși, ca din Belgiu să-i alunge. Tote funcțiunile oficiose preoțesci, cari le sevârșiau preoți de aceia, cari „nu erau aplicați conform legii“, aveau să se

declare de „invalide“, întru cât erau împreunate cu efecte civile. Dispoziția asta se aplica mai virtos cununilor: ele se declarară de invalide; nu se recunosea dreptul de moștenire întemeiat pe căsătorii închiate între ast fel de împrejurări; statul privia de concubinari pe soții aceia, cari erau cununați de preoți de aceia, cari „nu erau aplicați conform legii“; atestatele, cari le dau ast fel de preoți din matriculele bisericesci, nu se considera de documente publice vrednice de creșmînt. Matriculele și chiar și sigilele avură să se estradea guvernatorilor provinciilor, și aceștia dau celor interesați atestate matriculare. Episcopii protestară în contra acestor dispoziții, înse în zădar. Tot asemenea nu li-se permitea celor „neaplicați conform legii“, să incasseze competențe parohiale, arinđi parohiale, decime și alte solvirii, și cel ce totuși li-le solvia, acela se espunea primejdiei de a le mai solvi mai apoi încă o dată celui „aplicat conform legii“. Și așa mai de parte. Preoților „neaplicați conform legii“ nu li-se permitea, să deprindă inspecțiunea locală asupra școlii, nici să propună religiunea. În timpul școlii nu se permitea nici unui prunc, să minstreze la s. liturgie ori la cuminecarea bolnavilor etc.

Toți oficialii de stat, aveau să esecuteze dispozițiunile ministeriale cu rigorea cea mai aspră. Acei oficiali, cari escelau în purtarea Kulturkampfului, înaintau repede, era pe altii, cari erau catolici buni ori protestanți cu adevărat conservativi, îi incunjurau cu tot felul de spionii și mai pe urmă îi dimiteau din servii.

Episcopii și preoții într'aceia se purtau așa, ca și cum legile de Maiu nici nu ar exista. Ei purcedeau adevă după praxa de până atunci și prin acesta deprindeau resistință pasivă atât față cu legile acelea, cât și față cu hotărârile ordinațiunilor ministeriale. Episcopii dispuneau ca și mai înainte preoți în parochiile acelea, cari deviniau vacante. Preoții aceștia deprindeau misiunea, ce le-o dase episcopul, de și judecătoriile îi osindiau neîncetat.

Resistința asta îndemnă pe ministrul cultelor Falk, să trimită guvernatorilor provinciilor în 24 Octobrie 1873 un rescript, prin care îi provocă, să purcedă cu severitate încă și mai mare. „Aplicările de preoți catolici contrare legii“, zise ministrul în rescriptul său, „se înmulțesc neîncetat așa, că se impune în chip urgent, ca să se purcedă în contra acestui lucru cu totă rigorea legii. Întru cât în lucrul acesta are să se facă o urmărire penală a superiorilor spirituali, nutresc încrederea, că nu se va întâmpla nici un cas de aplicare contrară legii, fără ca să se facă cercetare. Cu privire la acei preoți dimpotrivă, cărora li-s'a încredințat un oficiu spiritual în chip contrar prescrișelor legii, și cari cu tote acestea și după pedepsire judecătorască totuși mai funcționează în oficiul acesta, e de lipsă o purcedere mai severă, de cum se pare a se fi observat până acuma. În privința acesta trebuie să se albă înaintea ochilor, că fiesce care funcțiune oficiosă și a nume far de deosebire, dacă este împreunată cu urmări civile ori nu, e o faptă, ce constituie transgresiunea prevădută în §-ul 23 al legii din 11 Maiu a. c. Și de aceea spre a sili pe acei preoți

aplicați în chip contrar legii, ca să înceteze a mai funcționa, e neapărat de lipsă, ca fiesce care funcțiune a lor, în dată ce ajunge la cunoscința organelor statului, în dată să se facă obiect de cercetare penală, și ca preoții în acest chip să se persecuteze neîncetat cu pedepse nouă, până când se vor acomoda legii. De cum va lucrul va ajunge în curênd acolo, că acei preoți din cauză, că nu pot plăti înmulțitele pedepse de bani, s'ar aresta, asta e o eventualitate, de care nu aveți să vă îngroziiți de loc, dacă aveți în vedere serioșitatea lucrului și urmările grave, cari sînt împreunate cu funcționarea preoților aplicați în chip contrar legii. Dimpotrivă spre susținerea ordinii legale e neapărat de lipsă, ca acei preoți să simțescă întregă rigorea legii.“

Înse și ordinațiunea acesta încă a fost zădarnică. Episcopii și preoții continuau a-și împlini datorințele spirituale, ca și cum nu ar fi întervenit nimica.

Judecătoriile se obișnuiau a impune preoților mai întâiu pedepse de bani. Dară preoții nu le plătiau, parte pentru că nu voiau, parte pentru că nu puteau. Judecătoriile substituiau deci pedepselor de bani pedepsa de închisore, și preoții „răsvrățitori“ intrau veseli în temniță.

Episcopii fiesce că încă nu plătiau pedepsele de bani de voe bună. Judecătoriile trimiteau deci pe esecutori pe capul lor. În urma esecutiilor unii episcopi nu aveau în locuințele sale mai multe obiecte, de câte avuse s. Petru în închisorela Mamertină. Înse în sfârșit, următorii apostolilor avură să se asemene sfintului Petru și în privința închisorii.

(Va urma.)

Pentru „Telegraful roman“.

Rectificarea publicată în nrul 40 al „Unirii“ am trimis-o și „Telegrafului“, care drept că a publicat-o, dar omițând pasajul, în care spuneam, că scirea, cumcă Blașul e în contra „casei naționale“, o rectificasem de mult în „Familia“, și așa Dlor ar fi trebuit să o scie. — Asta se vede, că nu le convenia. La rectificarea mea redacția „Telegrafului“ mai făcuse vre o trei note cari de cari mai curioșe, la cari nici nu răspund.

Într'aceia în al doilea articolu îndreptat contra Blașenilor mai hasardaseră o afirmare, și a nume că „presidentul comitetului de supraveghiere de la „Patria“ se numesce Salomon Sinberger“. Am desmintit și scirea acesta provocându-mă la protocolul comitetului luat în April 1896, din care e evident, că presidentul se numesce Alexiu Viciu. Mi-au publicat și rectificarea acesta, dar numindu-mă *neloial*. De ce? Pentru că numisem afirmarea *absolut falsă!* Și ca să-mi dovedescă, că sînt de *neloial*, se provocă la ceva Compas unguresc, în care se spune, că . . . Sinberger a fost president înainte de 1896! Le-am reflectat, că *dinșii* nu afirmau, că a fost, ci spuneau, că *se numesce*, și că ori ce școlar scie, că *se numesce* stă în timpul presinte. Le-am mai reflectat, că puteau să consulte „Compasul românesc“ pe an 1896 și ar fi vădut, că sînt în rătăcire. Și am sfârșit cu aceea, că le-am cerut voe, să le deneg dreptul de a judeca asupra loialității mele.

Și ce să vedeți? Redacția, tare în a hasarda aserțiuni cari de cari mai false, n'are taria de a recunosce, că acuma a doua oră . . . n'a spus adevărul, ci pur și simplu imi trimite în posta redacțiunii următoarele „vorbe“. „Polemii cu insulte la adresa redacțiunii nu publică nici un ziar.“

Audiți! Când prindți pe om cu minciuna, se zice, că-l insultă! Je vous remercie de votre compliment!

În legea aluia: Pagubă de vremea perdută!

Blaș la 8 Oct. 1897.

A. C. Domșa.

Convocare.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. a despărțământului Aiud își va ține prima adunare generală în 25 Octobrie st. n. a. c. în comuna Aiud, invitându-se a participa la această adunare atât învățătorii despărțământului, cât și directorii școlarii, pe cum și alți spriginitori ai intereselor școlare.

Programa: 1.) Participarea membrilor la serviciul divin de la 9—10^{1/2} a. m. 2.) Deschiderea ședinței prin președinte la 11 ore a. m. în sala de învățămînt a școlii gr. cat. din loc. 3.) Constatarea membrilor prezenți și incassarea taxelor. 4.) Designarea persoanei, care la proxima adunare va avea să țină prelegere practică. 5.) Prelegeri practice din obiectele de învățămînt și critică asupra lor. 6.) Defigerea locului adunării generale viitoare. 7.) Eventuale propuneri. 8.) Verificarea procesului verbal. 9.) Închiderea ședinței.

Aiud în 6 Oct. 1897.

Aurel Pop
președinte.

Basilii Timbuș
notar.

Convocare.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. a despărțământului Roșiei-montane își va ține prima adunare generală Sâmbătă în 6 Novembre st. n. a. c. la 9 ore a. m. în localitatea școlii gr. cat. din Abrud, invitându-se prin acesta a participa la adunare atât învățătorii despărțământului, cât și directorii școlilor, pe cum și alți spriginitori ai intereselor școlare.

Programa: 1. Participarea membrilor la serviciul divin de la 9—10^{1/2} ore a. m. 2. Deschiderea ședinței prin președintele despărțământului. 3. Constatarea membrilor prezenți și incassarea taxelor. 4. Designarea persoanei, care la proxima adunare va avea să țină prelegere practică. 5. Prelegeri practice din obiectele de învățămînt și critică asupra lor. 6. Propuneri diverse, cari au de scop înaintarea reuniunii. 7. Defigerea locului adunării generale viitoare. 8. Verificarea procesului verbal. 9. Închiderea ședinței.

Bucium-șesa în 9 Octobrie 1897.

Ioan Muntean
președintele reun.

Corneliu Muntean
notarul reun.

Convocare.

Despărțământul Reghin al reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidieceasa de Alba Iulia și Făgăraș conform §-lui 21 din statutele acelei reuniunii își va ține prima adunare generală de toamnă la 30 Octobrie st. n. a. c. în școla gr. cat. din Reghinul săsesc, la care adunare sînt cu toată onoarea invitați toți membrii, pe cum și alți amici și iubitori de înaintarea cauzei școlastice.

Programa: 1. Ascultarea serviciului divin la 8 ore. 2. Esmiterea unei comisiuni criticătoare de trei membri asupra prelegerii practice, ce se va ține. 3. Esmiterea unei comisiuni de doi membri pentru constatarea membrilor ordinari ai despărțământului, înscrierea de membri fundatori și ajutori și incassarea taxelor. 4. De la 9—10 ore ascultarea prelegerii practice cu elevii din clasa I., ce o va ține învățătorul secundar Michail Pascu din intuițiunii. 5. Deschiderea ședinței prin președinte. 6. Raport despre adunarea generală constituantă, ce s'a ținut la 15 Iunie st. n. a. c. în Blaș. 7. Raportul comisiunilor esmise. 8. Defigerea locului și

timpului adunării procsime și alegerea temei pertractănde cu acea ocasiune. 9. Eventuale propuneri. 10. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului adunării. 11. Închiderea ședinței prin președinte.

Reghiulul săsesc la 6 Octobrie 1897.

Georgiu Maior
președinte.

Mihail Pascu
notariu.

Convocare.

Adunarea despărțământului reuniunii învățătorilor gr. cat. din protopopiatul M. Ludoș conform §-lui 21 din statutele reuniunii învățătorilor gr. cat. din archidieceasa de Alba Iulia și Făgăraș se convoca pe ziua de 28 Octobrie st. n. a. c. la 10 ore a. m. în școla gr. cat. din Căpușul de Câmpie pe lângă următorul

Program: 1) Deschiderea adunării prin președinte. 2) Constatarea membrilor prezenți și incassarea taxelor. 3) Pertractarea prelegerii practice de la ordinea zilei cu elevii școlii gr. cat. din Căpușul de Câmpie prin Ioan Coman și critica asupra lor. 4) Designarea persoanei, ce va avea să țină prelegere practică la proxima adunare. 5) Verificarea procesului verbal. 6) Închiderea adunării.

Căpușul de Câmpie 13 Octobrie 1897.

Ioan Coman
președinte.

Iuliu Petricas
notar.

Noutăți.

Dr. Iacob Radu, fostul director spiritual în seminariul archidieceasan din Blaș, în 2 a. c. s'a dus ca profesor la seminariul catolic din Bucuresci și ca preot pentru greco-catolicii de a colo. Dorim succes strălucit zelosului coleg, și ca opul început de frate-său Ilustritatea Sa Episcopul Lugoșului să-l ducă la bun sfârșit.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Credincioșii *Cătană Iosif* curator primar, *Cătanian Ioan* a *borbusanului* curator secundar, *Cătanian Mihail* a *borbusanului* și *Cătanian Ioan* a *lui Avram* din Oenița în protopopiatul Fărăgăului au împodobit biserica cea din nou reparată din acea parohie cu un lustru de fer vârsat și aurit cu prețul de 50 fl.

Fundațiune pie. Din Temișóra ni-se scrie, că credincioasa Rosa Nicolescu Drăgan a făcut pe sama bisericii noastre de acolo o fundațiune de 50 fl. cu menirea, ca din interesele ei în tot anul să se celebreze o liturgie pentru sufletele scumpilor repausați ai numitei femei și după mórtea ei și pentru sufletul ei. Numita femeie e sermană de tot. Tot avutul ei constă din 150 fl., din cari 50 fl. au trecut în fundațiune, adunați cu multă trudă. Când parochul M. On. Georgiu Trăilă a făcut-o atentă, că e bătrână și slabă și pôte va avea lipsă de bănișorii aceia, femeia a răspuns: „Nu, nu-mi va păre rău; eu nu am pe nime. Și apoi ce folos va avea omul, de va dobîndi lumea totă, ér sufletul său și-l va perde?”

Pentru misiunile catolice „reuniunea prunciilor lui Isus“ a adunat în anul trecut frs 3.543,275-83, și a nume în Germania frs 1.165,961-03, în Franța 1.055,770-50, în Belgiu 367,577-94, în Italia 283,880-64, în Austro-Ungaria 185,105-50, în Holanda 143,393-74, în Elveția 87,134-17, în Irlanda 40,237-65, pe insula Malta 17,904-45, în Spania 8618-67, în Anglia și Scoția 7197-50, în Statele unite 58,961-50, în Canada 33,576-65, în America sudică 41,881-96 etc. — „*Reuniunea pentru propagarea credinței*“ a adunat frs 6.332,686-87, și a nume în Franța 3.921,696-96, în Germania 660,252-94 (în Alsația-Lotaringia 326,014-39), în Belgiu 366,948-27, în Italia 317,641-87, în Irlanda 144,897-10, în Spania 136,053-35, în Holanda 102,544-79, în Eveția 84,721-62, în Anglia și Scoția 77,673-55, în Austro-Ungaria 62,998-43 etc.

Cestiunea națională în România éră s'a ridicat la suprafață. La acesta a dat ausă mai ales visita, ce a făcut-o regele Carol monarhului nostru în Budapesta. Presa

magiară această visită de politeță a cercat să o exploateze în favorul șovinismului, ce domnesce la noi, și să o considere ca o aprobare a politiciii inaugurate de guvernul ungar față de noi Români. La acesta se parea a îndreptăți mai ales decorarea fostului procuror Jeszenszki, azi șef în secțiunea pentru naționalități înființată în ministeriul din Budapesta. Contra apucăturii nedemne a presei magiare de a presenta pe regele Carol ca contrar al cestiunii naționale române a protestat solemn presa din România. Dar nu numai în presă, ci și în adunări impunătoare s'a protestat în contra tractării guvernului ungar față cu Români. O atare adunare s'a ținut în Bucuresci în 3 a. c., la care au participat miil de cetățeni de tôte clasele și partidele politice. Liga și-a reinceput activitatea atât în țară cât și în străinătate, și de cestiunea noastră éră se ocupă presa europeană. Duminică în 10 a. c. s'a ținut a doua întrunire națională în Bucuresci, convocată de studenți. Primul orator a fost profesorul de universitate Disesc, care vorbind despre mișcarea în cestiunea națională în România zice, că ea se pôte esplica și justifica din ordinea legală, dară nerespectată a Ungariei. Acesta o probéză cu legea de naționalități din 1868. La decorarea lui Jeszenszky zice, că „*Corona României*“ se dă pentru merite naționale, și dacă o pörtă Jeszenszky pe pept, nu o mai pôte purta dînsul. Cu mult avînt și entuziasm pentru cauza națională au vorbit și cei alalți oratori.

Regina României doctor în filosofie. Fôea oficiôsă publică următorul rescript regal „La propunerea ministrului meu de culte și instrucțiunea publică conced, ca universitatea din Budapesta să pôtă inaugura de doctor de onore în filosofie pe Maiestatea Sa regina română Elisabeta Luisa Otilia și să-i pôtă estrada diploma de doctor. Dat în Budapesta, 13 Octobrie 1897. Francisc Iosif m. p. Dr. Iuliu Wlassics m. p.“

Procesele „Tribunei“. În 6 a. c. „*Tribuna*“ a avut al 25-lea proces de presă. Acesta a fost intentat pentru o corespondență, în care se descrie cunoscutul macel de la Mehadica. Procurorul a descoperit în acea corespondență calumnierea auctorităților polițiale, éră juriul a declarat de vinovat pe redactorul responsabil Andreiu Balteș. În urma acestui verdict tribunalul l-a condamnat la 5 luni de temniță ordinară și la 500 fl. amendă, ce se subtrage din cauțiunea foii. — Tot din cauza aceluși macel s'a intentat „*Tribunei*“ un nou proces, a cărui pertractare e ficsată pe 9 Novembre. Procesul este intentat pentru primarticolul „*Mehadica*“ publicat în Nr. 244 din 1896. Acusat e dl Teodor Păcățan ca auctor și dl V. Dresnandt ca reprezentant al tipografiei.

Turburări în Roma. Poporațiunea de jos este fôrte indignată pentru ridicarea dării de venit. Din cauza acesta a inscenat demonstrațiuni, a aruncat cu petri și a descărcat revolvere asupra poliției, care cerca să restabiléscă ordinea. Întrevenind și militia, un demonstrant a fost ucis. Turburarea a fost pusă la cale de socialiști și anarhiști, cari au împărțit și arme între popor.

Statistica neconfesionalilor. În 1896 s'au declarat de neconfesionali în Ungaria 3990 indiviđi, dintre cari 446 locuesc la orașe, éră 3444 la sate. Înainte de a se declara neconfesionali au fost din ei reformați 1549, catolici 923, luterani 755, greco-orientali 717, greco-catolici 27, israiliți 28. Din numérul total sînt 1809 bărbați și 2181 femei. E de însemnat, ca neconfesionali sînt mai ales în ținuturile locuite de Magiari. Așa în orașul curat magiar Hódmező-Vásárhely se află 227 neconfesionali, așa dară mai mulți de cât în tôte cele alalte orașe. Dintre confesiuni cel mai mare contingent îl dau neconfesionalilor reformați, cari se entusiasmă pentru reformele politice-bisericesci. Azi ei se tângue mai amar din cauza lor.

Cas de mórte. Iacob Lugoșan paroch și protopop al Turđii a repausat în 10 a. c. în anul al 81-lea al etății și al 44-lea al preoției.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Fragmente liturgice.

VI.

Lupta în contra iconoclaștilor.

„După aceea merg la icóna lui Christos, zicând: Preacuratului tîu chip ne închinăm, Bunule, cerînd iertarea greșelilor noastre, Christóse Dumnezeule; că de voe bine ai voit cu trupul a te sui pe cruce, ca să scapi din servitutea inamicului, pe cari i-ai creat. Pentru această cu mulțămîntă strigăm ție: Tóte le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, cel ce ai venit, să mîntuesci lumea. Apoi sîrută și icóna Născătoare de Dumnezeu zicînd Tropariul: Ceea ce ești isvorul îndurării, învrednicește-ne pe noi compătimirii, Născătoare de Dumnezeu; caută spre poporul cel păcătos, arată pe cum de pururea puterea ta; că întru tine sperînd strigăm ție: Bucură-te! ca óre când Gavriil mai marele Archistrateg al celor fără de trup.“

Chiar și abstracție făcînd de la considerări mai înalte, de la impresia adîncă, ce o fac icónele religioase asupra omului sensibil-spiritual preste tot, de la momentositatea lor pentru învătarea și zidirea poporului, a fost deja și politicesce un lucru fără de minte a încerca abrogarea totală a cultului icónelor, care era așa de adînc înrădăcinat în poporul creștinesc, și prin această a provoca o luptă, carea trebuia, să mărească confuziunea imperiului bizantin și să sguđue puternic pacea lui.

Împăratul Leo III Isaurul (716—741) a fost de altmintea priceput în afacerile guvernării. Despre aceea, că ce l-a îndemnat, să provóce o luptă ca această, ómenii s'au disputat mult, ¹⁾ și nici măcar aceea nu e sigur, dacă el a ajuns de la sine la gîndul acesta, ori dóră l-au adus la el alții. Aceea, că Mohamedani și Iudei au deprins înrîurîntă mare asupra hotărîrii împăratului, ne-o spun istoriografii bizantini cu tótă hotărîrea. ²⁾ Islamismului cultul icónelor îi era în tocmăi ca și Iudeismului o grozăvenie, și se zice, că deja mai înainte de Leo III mai mulți Iudei din Laodicea au provocat pe califul İezid I (680—683) la o năvală asupra icónelor, dar acesteia i-a pus capăt mórtea lui İezid. ³⁾ Unii din Iudeii aceștia, — așa se istorisesc mai de parte, — au căștigat pentru aceea și năvală pe Leo Isaurul, pe când era încă tîner, prezicîndu-i, că va ajunge împărat, și obligîndu-l cu jurămînt, ca atuncia să pustiéscă icónele. ⁴⁾ Se mai zice, că după aceea și califul İezid II (720—724) încă și-a început domnia cu o năvală asupra icónelor și prin această a dat împăratului Leo III spre acela și lucru un esemplu nou și o provocare nouă. ⁵⁾ Ca ómenii cu influință deosebit de mare la Leo și ca ajutătorii lui în năvala asupra icónelor se amintesc renegatul sirian Beser ⁶⁾ și episcopul Constantin din Nicolia Frigiei, care deja de multă vreme dase prin zelarea sa împotriva icónelor smintéla episcopilor provinciei sale și cercase a scóte din L. V. o oprire a icónelor, la părere renunță la greșéla sa în Constantinopol înainte patriarchului German, dară puse mîna pe epistola acestuia îndreptată cãtră mitropolitul sîu, la a cãrei estradare, patriarchul cercă să-l înduplece prin censură. ⁷⁾ Se mai amintesc ca soț al planurilor lui Leo încă și arhiepiscopul Teodosii de Efes, ⁸⁾ și un episcop Toma de Claudiopol încă nutria acele și păreri. ⁹⁾ Se zice mai de parte, că Iudeii au adus a minte tînerului împărat în anul al zecelea al domniei lui de promisiunea, carea o dase cu jurămînt, ¹⁰⁾ și că după ce califul Suleiman (714—717) a favorizat înălțarea lui, următorii acestuia Omar II (717—720) a făcut încercarea

¹⁾ Walch Ketzergesch. X. pag. 202 urr.

²⁾ Theoph. p. 617. 618; Georg. Ham. p. 629. 631; Pseudo-Damasc. ep. ad Theophil. c. 9; Cedren. I. 788. 789; Zonar. XV. 3.; Hist. Miscella XXI. 17; Const. Manass. p. 180. 181; Cf. Maimbourg Hist. de l'hérésie des Iconoclastes, Paris. 1683. vol. I.; Le Beau Hist. du Bas-Empire L. 63. a. 726.

³⁾ Joh. monach. in Conc. VII. act. V; Theoph. p. 617; Cedren. I. c.

⁴⁾ Georg. Ham. p. 629. 630. n. 1. 2.; Cedr. I. 788; Ps.-Damasc. I. c. c. 10 et ep. adv. Const. Cabal. c. 19.

⁵⁾ Theoph. p. 618. 623; Cedren. I. c. Cf. Natal. Alex. saec. VIII. c. 2. art. 1.

⁶⁾ Theoph. p. 622; Libell. synod. n. 133. p. 1209 ed. Iust.

⁷⁾ German. Cpl. ep. ad Joh. Synnad. in Conc. VII. act. IV. Mansi XIII. 99 ur.; ep. ad Constantin. ib. p. 106. Cf. de haer. et syn. c. 40 (Mai I. c. p. 58. 59); Lib. synod. I. c.

⁸⁾ Greg. II. ep. ad Leon. III. Mansi XII. 958.

⁹⁾ Germ. ep. ad Thomam Ep. Mansi XIII. 107 ur.

¹⁰⁾ Géorg. Ham. p. 631. n. 7; Cedren. I. 793; Ps.-Damasc. ep. ad Theophil. c. 12; ad Const. Cabal. c. 19.

de a-l cuceri pe sama învătării profetului. ¹⁾ Leo pare a fi privit de necesară o apropiare de această mare putere nouă, carea era așa de amenințătoare pentru împărăția lui, și a fi voit, să realizeze o unitate mai compactă a supușilor sîi. Venerarea icónelor i-se păru, că e pedeca cea mai mare în calea încreștinării Iudeilor și cauza cea mai de frunte a urei Mohamedanilor asupra creștinilor. Póte că el și-a însușit de timpuriu vederile Iudeilor și Mohamedanilor despre icóne, și în vederile acestea póte că-l vor mai fi întărit și unii clerici. El era de la fire despotice, dar pe lângă aceea și priceput în ale guvernării, și credea, că pe lângă precauțiunea și circumspecțiunea recerută va puté să și realizeze planul și va reuși ușor să frîngă împotrivirea poporului. Deja pe la anul 722 își vėdi asprimea, când voi să impună Iudeilor botezul cu de-a sila și să readucă prin mėsuri despotice pe Montaniști ori pe Manichei la credința ortodoxă; în loc de a-i întórce duse pe mulți din ei la desperare, pe unii chiar la sinucidere. ²⁾ Leo voia mai întăiu să pregătéscă stirpirea icónelor pe calea convingerii; dară mai apoi îl întérță împotrivirea din ce în ce tot mai tare așa, că mai pe urmă se abátu la calea forței și a violentării celei mai grozave de consciință. ³⁾

În cei dintăiu zece ani ai împărăției sale Leo III se manifestă întru tóte de ortodox. În tocmăi ca și Anastasiu II trimise și el în dată la începutul domniei sale mărturisirea sa de credință Papei Gregoriu II ⁴⁾ și întru început se înțelegea bine cu zelul și eruditul patriarch German, care și boteză și încoronă pe Constantin (Cabalin sau Copronim) fiul lui Leo. ⁵⁾ Abia numaí la an. 726 se apucă de încercarea de a realiza planul sîu nutrit deja de multă vreme, și o erupție vulcanică între insulele Thera și Therasia cu urmările sale úmitóre îl întări în hotărîrea aceea, fiind că erupția aceea se privi de o pedépsă dumnezeéscă pentru idololatria, ce stăpânia. ⁶⁾ În anul acela apăru un edict în contra icónelor, ⁷⁾ și se făcu deja începutul stirpirii lor și a nume cu vestita icónă a lui Christos numită Antiphonetes din Chalcoprattii; cu prilejul acesta se manifestă în mėsură fórte mare împotrivirea poporului. ⁸⁾ Voia să delătore icónele mai întăiu din locurile publice; în biserici le dădură de o cam dată pace luându-se a fără bisericile, din cari episcopii soți de păreri ai împăratului condúși de zel reformatoric încă le delăturară, ceea ce stírni pretutindenea turburări. ⁹⁾

Pentru ca să póta promova întreprinderea sa, cercă împăratul, să tragă în partea sa în rîndul cel dintăiu pe teologi și mai vîrtos pe patriarchul. Dară patriarchul cunoscu de o parte netemeinicia argumentelor, la cari se provocaú împotriva folosirii icónelor, érá de altă parte primejdia, ce se cuprindea pentru tradiția bisericéscă în încercarea de a delătura icónele. ¹⁰⁾ El remonstră decí la împăratul în chipul cel mai energic. ¹¹⁾ Împăratul rămase înse pe lângă vederea sa și cercă a delătura pe patriarchul sub cuvînt de lesa maiestate. Curênd după convorbirea această a sa cu împăratul scrise German și Papei Gregoriu II, pentru ca să-l informeze despre starea lucrurilor, despre intențiunea împăratului și despre rěspunsul, ce l-a dat împăratului. Gregoriu lăudă pe larg rîvna și statornicia lui într'o epistolă. ¹²⁾ Papa primise deja scire despre întimplările din Constantinopol, edictul se publicase deja și în Italia și produsese acolo nemulțămirea cea mai mare. ¹³⁾ Singur numaí Papa împedecase atuncia propusul Italianilor de a se deslîpi de la imperiul bizantin și de a opune tiranului Orientului

¹⁾ Theoph. p. 593. 596. 614; Cedren. I. 791. 792.

²⁾ Theoph. p. 617; Cedren. I. 793; Baron. a. 722. n. 1.

³⁾ Vita s. Stephani iun. Opp. Damasc. p. 532. ed. Paris. 1577; Amari I. c. p. 174; Cedren. I. 802; Ephrem. v. 1654. p. 43; Georg. Hamart. p. 634. n. 14.

⁴⁾ Greg. II. ep. I. ad Leon. Mansi XII. 959; Baron. a. 716. n. 5; Allat. de cons. II. 1. p. 475.

⁵⁾ Theoph. p. 615. 616; Cedren. I. 792. 793; Baron. a. 719. n. ult.; a. 720. n. 1.

⁶⁾ Theoph. p. 622; Niceph. de rebus post Mauric. p. 64. ed. Bonn.

⁷⁾ Hefele Conc. III. p. 345 urr.

⁸⁾ Greg. II. ep. I. ad Leon. Mansi XII. 969; Theoph. p. 623; Cedren. I. p. 795.

⁹⁾ Cf. Hefele I. c. p. 350.

¹⁰⁾ German. epp. in Conc. VII. act. VI. Cf. de haer. et syn. c. 41. p. 59—61. ed. Mai.

¹¹⁾ Georg. Ham. p. 632. 633. n. 10—12; Cedren. I. 797 ur. Cf. Vita s. Stephani iun. I. c.; Theoph. p. 265 ur. Cf. Baron. a. 726. n. 4 ur.

¹²⁾ Greg. ep. «Quanta qualisque» Mansi XIII. 91. (698); Jaffé n. 1673.

¹³⁾ Vita Greg. II. p. 29.

un împărat apusan. ¹⁾ Inse cu aceea-și tărie, cu care păzi datorința de supunere față cu împăratul, cel ce în totă Italia era urgisit din cauza prea marilor sarcini publice, cu aceea-și tărie apără și neatrănarea sferii bisericești, și în lucrul acesta nu-l turbură nici o amenințare și nici o șireție. Împăratul pretinsese primirea edictului său; Gregoriu II respinse pretensiunea acesta în chipul cel mai hotărât. ²⁾

Într-o epistolă, carea s'a spedit după totă probabilitatea în anul 727, ³⁾ Papa certă pe împăratul în chip energic din cauza, că a numit cultul icónelor idolatrie, a nebăgat în samă sfatul patriarhului German, ér de altă parte a ascultat de sfatul unor ómeni fără de Dumnezeu, s'a amestecat în dogmele bisericii și a trecut în chip temerar hotărârele puterii lumesci. „Tu veđi,“ scrise Papa, „că dogmele sfintei bisericii nu sînt tréba împăratului, ci a episcopilor, și că ele aű să se statoréscă în chip infalibil. De aceea episcopii conform misiunii sale se rețin de la lucrurile lumesci, și tot asemenea aű și împărații să se rețină de la afacerile bisericești și să se țină de ceea ce li-s'a încredințat.“ ⁴⁾ Aduse monarhului a minte de mărturisirea aceea a credinței, carea o subșternuse mai înainte, și de epistolele lui, cari le trimisese în cei din urmă zece ani, și prin cari prin tóte transpira acela-și spirit; îi puse înaintea ochilor mărimea smintelei, ce o da supușilor săi, și-l desvoltă principiile bisericești despre cultul icónelor. Se declară în contra propunerii împăratului de a ținé un conciliu icumenic, fiind că acesta pe lângă despotismul oriental pare a fi nu numai nefolositoriu, ci și primejdios; dacă Leo va da lucrului pace, atunci pacea va fi restabilită, și spre acesta nu e de lipsă alt ceva, fără numai ca el să delătore smintéla, ce a dat-o. Îi descrie desaprobarea, de care a avut parte la principii și popórele Apusului purcederea lui, pagubele, cari i-le-a făcut acesta deja

¹⁾ Vita Greg. I. c.; Paul. diac. de gest. Long. VI. 49; Greg. II. ep. ad Ursum Venet. ducem; Baron. a. 726. n. 27; Natalis Alex. saec. VIII. diss. I.; Altamura Panopl. p. 136 ur.

²⁾ Vita Greg. II. I. c.; Hist. Miscella XXI. 28; Syn. Pappi n. 139. p. 1209; Jaffé n. 1668.

³⁾ Ep. I. ad Leon. »Literas vestras« Baron. a. 726. Mansi XII. 959. Jaffé n. 1672.

⁴⁾ Cf. Theoph. p. 621 (și Cedren. I. 794).

până acuma în partea apusană a împărăției lui, și neputința de a-și împlini amenințările. Împăratul zisese: „Mě voiú duce la Roma și voiú nimici icóna sfintului Petru și voiú duce pe Papa Gregoriu în prinsóre.“ La acestea reflectă Gregoriu: „Ai, să scii, că episcopii de Roma reșed aci în interesul păcii ca un zid mijlocitoriu între Orient și Occident și representéază și vestesc pacea, și că împărații de mai înainte, antecesorii tói, aű întreprins lupta în interesul păcii. Căci dacă tu conform cuvintelor tale te scoli cu superbie asupra noastră și arunci amenințări asupra noastră, noi nu avem lipsă, să ne luptăm cu tine. Numai cale de douăzeci și patru óre are episcopul Romei, să se depărteze până în ținutul Campaniei, și tu atunci nu vei puté să urmăresci fără numai vînturile.“ Gregoriu îi aduse a minte de aceea, cum Constante, persecutorul sfintului Martin, al lui Maxim și al învătăcelului acestuia Anastasiu, a avut un sfârșit trist, cum pe Martin îl veneréază ca pe un sfînt, și că el, Papa, ar dori, să aibă parte de sórtea lui, de cum va n'ar avé să doréscă a mai trăi spre binele poporului. „Căci întreg Apusul își îndreptă ochii spre umilința mea, și de și nu sînt înzestrat spre acesta, totuși toți nutresc mare încredere față cu mine și cu icóna sfintului Petru, carea tu vei să o pustiesci și să o nimicesci, față cu Petru, pe carele tóte împărățiile apusane îl privesc ca pe un dumnezeu pe pămînt. De cum va vei, să ai dovada acestui lucru, apusani a bună samă sînt în stare, să rěsbune și pe Orientali, pe cari tu i-ai vătémăat așa de grav.“ Papa conjură pe împăratul, să se lase de cutezanța sa cea deșértă, dornică de innovări și copilărescă, de óre ce totuși nu va puté, să o realizeze. Acesta una îl dóre, că sělbaticii și barbarii se îmbăldănesc și se civiliséază, érá împăratul, care e óre cum purtătorul civilizației creștinesci, punénd la o parte tóta civilizația se face barbar dur. Ast fel grăi Papa într-o limbă nesuferită unui monarch din Bizanț. Gregoriu scia, că la spatele lui sta Italia și întreg Occidentul, el scia, că se tracta despre o cestiune de importanța cea mai mare, despre principiul neatrănării bisericii, despre întregă auctoritatea trecutului creștinesc, carele, după cum susțineau iconoclastii, s'a abătut de la adevér, a cădut în idolatrie infamă, el scia, că presupunerea acesta, esecutată în chip consecuent, cuprindea în sine nimicirea creștinismului întreg.

(Va urma.)

Ben Hur

saű

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Estiro, tu ești în rătăcire. Eű nu o preferese. Durere? Romanul nu e așa de milostiv. Eű mă duc silit. A rămáne aici însamnă a muri; ér dacă mă duc acolo, sfârșitul imi va fi acela-și, — un păhar otrăvit, lovitura unui ucigaș ori o osîndă dobîndită prin un jurămint strîmb. Messala și procuratorul Grat sînt bogați prin răpirea averii mele părintesci, și pentru ei e de mai mare moment, să-și potă păstra acuma dobînda sa, de cum a fost aceea, ca să și-o câștige. O aplanare pacinică nu se póte ajunge, căci ea ar cuprinde în sine mărturisirea vinei. Și apoi, — apoi, o Estiro, dacă întru adevér m'ar și fi cu putință, să împac pe inimicii mei, nu cred, că o ași face. Eű nu cred, că ar esista pentru mine pace, nicăiri, nici chiar în umbra liniștită și în aerul blând, în salele de marmoră ale vechii vile nu m'ar fi de folos, dacă o femeie ar voi să-mi ajute cu răbdare iubitoare, să-mi port sarcina vieții mele. Nu esistă pe sama mea pace, până când ai mei sînt perduți, căci problema-mi este, ca să-i găsesc. Și dacă-i voiú fi găsit, și dacă ei aű răbdat nedreptate, óre cei vinovați să rămână nepedepsiți? De cum va ai mei aű murit cu mórte silnică, óre ucigașii să scape? O, visurile mele nu m'ar lăsa, să dorm! Ba nici chiar iubirea cea mai sfîntă n'ar puté

să mă adórme cu nici o viclenie a ei, cât conștiința să nu-mi turbure din nou liniștea.“

„Așa de rău stă lucrul?“ zicea ea cu glas trémurătoriu de compătămire. „Nu se póte face nimica, chiar nimica?“

Ben Hur îi prinse mîna.

„Așa de tare-ți e de mine?“

„Așa,“ rěspunse ea sinceră.

Mîna ei era caldă și dispăru aprópe de tot în a lui. El simția, cum trémura ea. Atuncia își aduse a minte de Egipténa, carea se deosebia așa de mult de micuța acesta; ea era așa de înaltă, așa de îndrăznéță, avea o fire prietinosă așa de cuceritoare, o agerime de spirit așa de sprintenă, o frumséță așa de admirabilă și o natură așa de farmecătoare. El duse mîna Estirei la buze și apoi o lăsă.

„Tu să-mi fi o a dóua Tirzah, Estiro.“

„Cine e Tirzah?“

„Mica mea soră, pe carea m'au răpit-o Romanii, și pe carea am să o găsesc éráși, mai înainte de ce ași puté, să mă odibnesc ori să fiu fericit.“

În momentul acesta cădu pe terasă o rază de lumină și-i lovi pe amîndoi; și când priviră înderept, vedură, cum un sclav împingea pe Simonide în scaunul lui a fară. El grăbiră la el. De aci încolo continuă el conversarea.

Chiar deslegău funiile galerei; ea se întorse și la lumina torțelor și între strigările marinarilor veseli se depărtă repede spre mare și lăsă pe Ben Hur în serviciul „împăratului, carele avea să vină“.

X.

Programul.

În după améza mai înainte de alergări duseră în cetate și aședară în apropierea circului din ale lui Ilderim tóte cele ce puteau să fie de folos la alergări. Cu o cale duse Ilderim cu sine și multe alte averi de alt fel; cu toți sclavii, cu servitorii călării și intrarmați, cu caii duși de frîu, cu vite, cu cămile încărcate ieșirea lui din pădurea de finici părea a fi migrarea unei vițe. Ómenii de pe lângă drum firesce că nu trecură prilejul de a rîde de pestrița lui caravană; de altă parte observaű ómenii, că el pe lângă tóta firea sa iritaciósă nu se simția vătémăat prin grobianitatea lor. De cum va era supraveghiat, — despre asta era deplin convins, — atunci scia, că denuncianții vor descrie strălucirea semibarbară, cu care mergea la alergări. Atuncia Romanii vor rîde, și cetatea va afla haz în descrierea aceea; dar ce-i pasă lui de acestea? În ceea diminéță strălucita caravană va fi deja de parte pe drumul către pustie, însoțită de tóta averea mobilă, ce se ținera de pădurea de finici, — de tóte a fară de acelea, cari erau de moment pentru învingerea celor patru fugari ai lui. El întru adevér pornise către patria sa; corturile lui tóte erau adunate; douarul dispăruse; cu două spre zece óre mai apoi tóte ale lui nu se mai puteau ajunge, — de le-ar fi urmărit ori cine. Omul nu e nici o dată mai sigur ca atunci, când servește de obiect de ris; și asta o scia bine Arabul viclean.

Nici el nici Ben Hur nu nesocotiau influința lui Messala. Ei nutriau înse părerea, că el nu va întreprinde nimica împotriva lor, mai înainte de ce va fi trecut lupta din circ. De cum va va fi suferit aci un desastru, mai ales prin Ben Hur, ei puteau să se aștepte la lucrul cel mai rău, care-i era cu puțință; atunci nu va aștepta nici chiar sfaturile lui Grat. Având acestea înaintea ochilor luată ei măsurile sale și erau pregătiți pentru a se feri de ori ce pericol. Acuma călăria cu voe bună lângă olaltă, liniștiți și siguri de învingerea lor de mâne.

În drum întâlniră pe Malluch, carele-i aștepta. Acest om credincios nu trada cu nimica, că el ar avea cunoștință despre raportul dintre Ben Hur și Simonide ori despre legătura cea dintre ei și Ilderim. El îi salută după obicei, scose o ședulă și zise cătră șeic:

„Aici ță anunțul, ce l-a publicat chiar acuma conducătorul alergărilor; într'insul vei găsi caii tăi prenotați pentru alergare. E cuprins într'insul și rîndul jocurilor. Îți gratulez deja de acuma la învingere, șeicule.“

El îi întinse ședula și se întorse apoi cătră Ben Hur lăsând pe omul de omenie, să cetască ședula.

„Și ție, fiule al lui Arriū, încă-ți gratulez. Conveniri tale cu Messala nu-i stă mai mult nimica în cale. Tote pregătirile pentru alergări sînt făcute. Despre această m'a asigurat însu-și conducătorul alergărilor.“

„Îți mulțamesc, Malluch,“ zise Ben Hur. Malluch continuă:

„Colorea ta e albă, a lui Messala m'horită cu aur. Efectul cel bun al acestei alegeri e învederat. Pe uliți pruncii imbie cordele albe spre cumpărare; mâne le vor purta în cetate toți Arabii și Iudeii. În circ vei băga de samă, că galeriile se vor osebi învederat în alb și roșu.“

„Galeriile da, — înse nu și tribunalul de-asupra la porta pompae.“

„Nu; acolo va fi precumpenitoriu m'horitul și aurul. Dară dacă vom învinge, —“

Malluch rîdea întru sine de bucuria cuprinsă în acest cuget, — „dacă vom învinge, cât de tare vor tremura domni aceia! Ei firesce că în disprețul său față cu tot, ce nu poartă numele de Roman, se vor prinde pe doi, trei, ba pe cinci în contra la unul pentru Messala, fiind că el e Roman.“ El își adânci încă și mai tare glasul și adause: „Adevărat că nu se cam șede unui Iudeu, care are ceva trecere în templu, ca să-și pună banii rămas pe un joc așa de riscat; dar, între patru ochi, eu voiu ave un prietin chiar în dosul scaunului consulului, și acela va primi rămasuri de trei, cinci ori zece în contra la unul, — așa de departe va merge cutezarea lor cea orbă. Spre acesta l-am pus la dispoziție șese mii de șecheli.“

„Dară Malluch,“ zise Ben Hur, „Romanul d'ora se obișnuiesc a se rămăși numai în bani romani. De cum va întâlnesci de sară pe prietinu tău, dăi o asigunație despre atătea sesterții, despre câte vei tu. Și ascultă, Malluch, — spune-i, să cerce a se rămăși cu Messala și cu omenii lui; cei patru cai ai lui Ilderim în contra la ai lui Messala.“

Malluch se gândi puțințel.

„Asta ar face, ca toți să-și îndrepte atențiunea asupra luptei v'ostre.“

„Tocmai asta o doresc eu, Malluch.“

„Înțeleg, înțeleg.“

„Da, Malluch, dacă vei, să-mi faci un serviciu desevarșit, atunci ajută-mi a atrage atențiunea tuturor asupra alergării n'ostre, — a mea și a lui Messala.“

Malluch zise repede: „Asta se p'ote face.“

„Veți, să se facă,“ zise Ben Hur.

„Îmbiarea de rămasuri enorme o va face; de cum va se vor primi, cu atât mai bine.“

Malluch privi cu luare a minte la Ben Hur.

„Să nu redobîndesc eu atăta, cât a fost jaful lui?“ zise Ben Hur, ca și cum ar grai cu sine. „Alt prilej cu greū mi-se va mai

îmbia. Și dacă ași pute, să-i nimicesc averea de o dată cu îngâmfarea! Părintele nostru Iacob n'ar pute să m'ie în nume de rău.“

O privire hotărîtă încordă trăsăturile cele frumoșe ale feței lui și împrumută cuvintelor lui ulterioare emfasă.

„Da, fie. Ascultă, Malluch! Nu te opri cu imbiările tale la sesterții. Ridică-le la talanți, de cum va vei găsi pe cine va, care să îndrăznescă a risca atăta. Cinci, zece, douăzeci, ba chiar și cinci zeci de talanți, de cum va rămasul îl face însu-și Messala.“

„Asta e o sumă uriașă,“ zise Malluch. „Atunci am să dau garanță.“

„Fă-o. Mergi la Simonide și-i spune, că asta-mi e dorința. Spune-i, că inima mea doarece nimicirea inamicului meu, și că prilejul promite așa de mult, cât recurg la riscări așa de mari. Dumnezeu părinților nostri să fie cu noi! Du-te, bunule Malluch, și nu lăsa, să perdem prilejul.“

(Va urma.)

Bibliografie.

Va apăre în scurt

Calendariul „Unirii“

pe 1898.

A apărut:

M. T. Cioerone despre bătrânețe tradus de Andrei P. Liviū canonic-abate gr. cat. în Lugos, edat de Gavril Pop canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidieceșan. Sîntem informați, că dl editor venitul curat al acestei publicațiuni -a destinat pentru un scop cultur al.

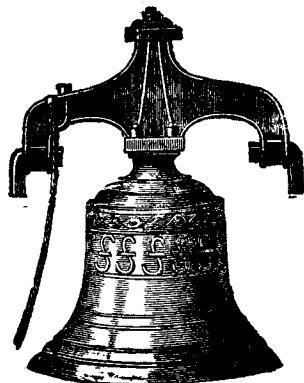
Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote

Antoniou Novotny

in Timișóra-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum și la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai departe spre facerea combinărilor de clopote întregi armonioșe, pe lângă garanță de mai mulți ani, provădate cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori-ce parte, îndată-ce clopotele sînt bătute de o lature, prin ceea-ce sînt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

✦ **clopote patentate găurite** ✦

de mine inventate și mai de multe-ori premiate, cari aū un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoșă de cât clopotele turnate după sistemul vechiū. așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg, făcut după sistemul vechiū.

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu scaune de fer bătut. — ca și spre turnarea de țoce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află tot de una gata în magazin

La expozițiunea millenară în Budapesta 1896 premiat cu medalia cea mare millenară.

(17) 4—?

➡ Preț-curenturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco. ➡

